

Nr 90.*Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1948/49 till den sociala hemhjälpverksamheten jämte i ämnet väckt motion.*

(3:e avd.)

Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 under femte huvudtiteln (punkterna 16 och 17) framlagt preliminära förslag i ämnet har Kungl. Maj:t i propositionen nr 135, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för den 27 februari 1948, föreslagit riksdagen att *dels* godkänna, att reglerna rörande statsbidrag till den sociala hemhjälpverksamheten ändras i huvudsaklig överensstämmelse med vad chefen för socialdepartementet förorddat, *dels* medgiva att under kalenderåret 1949 statsbidrag må utgå för högst 2 800 heltidsanställda eller däremot svarande antal deltidanställda hemvårdarinnor, *dels* medgiva att försöksverksamhet med ambulera hemvårdarinnor anordnas i enlighet med vad i statsrådsprotokollet förordats, *dels ock* för budgetåret 1948/49 under femte huvudtiteln anvisa till Bidrag till avlönande av hemvårdarinnor ett förslagsanslag av 3 735 000 kronor och till Prov- och kompletteringskurser för hemvårdarinnor ett reservationsanslag av 190 000 kronor.

Enligt kungörelsen den 31 december 1943 (nr 947), ändrad den 13 juni 1947 (nr 361), om statsbidrag till social hemhjälpverksamhet gäller bl. a. följande.

Statsbidrag för avlönande av hemvårdarinna må utgå till kommun eller, där kommun ej själv bedriver social hemhjälpverksamhet, till enskild sammanslutning, som anordnat dylik hjälpverksamhet enligt bestämmelserna i kungörelsen. Heltidsanställd hemvårdarinna skall enligt dessa bestämmelser åtnjuta *dels* en grundlön av minst 2 500 kronor för år jämte tre ålderstillägg, vart och ett å 150 kronor, efter tre, sex och nio års väl vitsordad tjänstgöring, ävensom rörligt tillägg under samma förutsättningar och med beräkning enligt samma procenttal, som i regel gälla för statstjänstemän, *dels ock* hyresersättning motsvarande ortens pris för en fullgod möblerad bostad om ett rum och kök eller kokvrå jämte värme och lyse. I stället för hyresersättning må bostad av nyssnämnd beskaffenhet jämte värme och lyse kostnadsfritt tillhandahållas. Heltidsanställd hemvårdarinna skall vidare äga rätt till årlig semester samt till lön vid tjänstledighet till följd av sjukdom m. m. enligt i kungörelsen meddelade närmare föreskrifter.

Till heltidsanställd hemvårdarinna inom ödemarksområde skall utgå ödemarkstillägg med högst 400 kronor för år. Ödemarkstilläggets belopp bestämmas med hänsynstagande till det belopp, varmed under budgetåret 1946/47 ödemarkstillägg varit fastställt att utgå till distriktssköterska i det distrikt, som helt eller delvis sammanfaller med hemvårdarinnans verksamhetsområde.

Deltidsanställd hemvårdarinna skall åtnjuta en lön av minst 7 kronor för varje hel arbetsdag eller däremot svarande belopp för del av arbetsdag, dock att hennes lön för helt år ej må understiga ett belopp motsvarande lönen för 80 hela arbetsdagar.

Hemvårdarinna äger utfå ersättning för kostnader för resor i tjänsten enligt de grunder huvudmannen för hemhjälpverksamheten bestämmer. Tillika skall, där så lämpligen kan ske, telefon kostnadsfritt beredas henne.

Statsbidrag till avlönande av hemvårdarinna utgår för heltidsanställd befattningshavare med 1 400 kronor om året för tid, under vilken befattningen uppehålls av ordinarie innehavaren eller av vikarie med i kungörelsen föreskriven kompetens, samt för deltidanställd befattningshavare med 3 kronor för hel arbetsdag eller däremot svarande belopp för del av arbetsdag. Därjämte skola stadgade ålderstillägg och ödemarkstillägg utgå av statsmedel. Oavsett vad sålunda stadgas må statsbidrag, oberäknat bidrag till ålderstillägg och ödemarkstillägg, ej till någon kommun utgå med högre sammanlagt belopp än som motsvarar, vad angår stad 35 kronor för varje påbörjat hundratal av stadens folkmängd och, vad angår annan kommun, 70 kronor för varje påbörjat hundratal av kommunens folkmängd. Om synnerliga skäl därtill äro må socialstyrelsen dock medgiva förhöjning av sagda belopp. Från det sålunda beräknade statsbidraget skola vid utbetalningen dragas två femtedelar av det belopp, som influtit i avgifter för lämnad hemhjälp under den tid statsbidraget avser.

Statsbidrag må utgå endast försåvitt vederbörande landsting eller stad, som ej deltagit i landsting, lämnar ett bidrag till verksamheten, som uppgår till minst halva statsbidraget, ålderstillägg och ödemarkstillägg oberäknat.

Ansökan, som avser bedrivande av hemhjälpverksamhet i kommun på landet, skall äga företräde före ansökan, som avser bedrivande av sådan verksamhet i stad.

Statsbidrag till social hemhjälpverksamhet har utgått fr. o. m. kalenderåret 1944. Enligt riksdagens medgivande fick för nämnda år utgå bidrag till avlönande av högst 500 heltidsanställda eller ett däremot svarande antal deltidanställda hemvårdarinnor. Nämnda antal har sedermera ökats med 500 för varje kalenderår och utgör för år 1948 högst 2 500.

I *propositionen* föreslås fortsatt utbyggnad av den sociala hemhjälpverksamheten så att statsbidrag år 1949 skall utgå för högst 2 800 heltidsanställda hemvårdarinnor eller däremot svarande antal deltidanställda hemvårdarinnor. Vidare föreslås höjning av minimiersättningen till deltidanställda hemvårdarinnor från 7 till 10 kronor för arbetsdag samt motsvarande höjning av stats- och landstingsbidragen. I stället för nu utgående ödemarkstillägg föreslås kallortstillägg enligt de för statstjänstemän gällande bestämmelserna.

I samband med Kungl. Maj:ts förslag har utskottet till behandling förehått en inom andra kammaren av herr *Adolfsson* och fru *Linderot* väckt motion (II: 440), vari hemställts, att riksdagen måtte för deltidanställd hemvårdarinna fastställa en minimilön av 13 kronor för hel arbetsdag och en minimitilmön av 1 krona 75 öre samt att vederbörande utskott måtte såväl närmare utforma grunderna för de statliga bidragen som företaga den uppräkning av förslagsanslaget till bidrag till avlönande av hemvårdarinnor som ett bifall till yrkandena gör erforderligt.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för detta förslag, får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet tillstyrker den av Kungl. Maj:t förordade ytterligare utbyggnaden av den sociala hemhjälpverksamheten under kalenderåret 1949.

Vad angår lönen till deltidсанställd hemvårdarinna innebär Kungl. Maj:ts förslag, att dess lägsta belopp höjes från 7 till 10 kronor för hel arbetsdag samt att ett minimibelopp för timlön å 1 krona 25 öre fastställs. Motionärerna yrka härutinnan, att minimibeloppen för daglön och timlön skola höjas till 13 kronor respektive 1 krona 75 öre. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och vill i detta sammanhang erinra, att jämväl deltidсанställd hemvårdarinna ofta åtnjuter fri kost i det hem där hon arbetar, vilken förmån ej inräknas i den för henne fastställda minimilönen.

Då Kungl. Maj:ts förslag icke heller i övrigt givit utskottet anledning till erinran, hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionen II: 440

a) godkänna, att reglerna rörande statsbidrag till den sociala hemhjälpverksamheten ändras i huvudsaklig överensstämmelse med vad som förordats i statsrådsprotokollet över socialärenden för den 27 februari 1948,

b) medgiva, att under kalenderåret 1949 statsbidrag må utgå för högst 2 800 heltidsanställda eller däremot svarande antal deltidсанställda hemvårdarinnor,

c) medgiva att försöksverksamhet med ambulering hemvårdarinnor anordnas i enlighet med vad i nämnda statsrådsprotokoll förordats,

d) för budgetåret 1948/49 under femte huvudtiteln anvisa

1) till *Bidrag till avlöning av hemvårdarinnor* ett förslagsanslag av 3 735 000 kronor,

2) till *Prov- och kompletteringskurser för hemvårdarinnor* ett reservationsanslag av 190 000 kronor.

Stockholm den 27 april 1948.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar Johan Bernhard Johansson, Oscar Olsson, Gränebo, Larsson, Karl Andersson, Gustaf Karlsson, André, Mannerskantz, Gillström, Berling, Gustav Emil Andersson och Ohlon; samt

från andra kammaren: herrar Eriksson i Stockholm, Skoglund i Dovers-
torp, Svensson i Grönvik, Bergström, Rubbestad, Wallentheim, Lindholm,
Åkerström, Hoppe, Petterson i Degerfors, Sefve och Persson i Svensköp.
